

דף שבועי

פרשת נשא, תשפ"ג, מספר 1521

סוף שהוא התחלה; נזירות שאינה תלויה בדבר

דוד צדוק

נרמז בלשון: "ואחר ישתה הנזיר יין" – גם כאשר הוא חוזר לשתות יין, עדיין הוא 'נזיר'.²

כללו של דבר, רצונה של תורה היא שיעמוד במעלתו בלא ניסיון וחיסרון, בלא שיצטרך לצער עצמו במה שלא אסרה עליו התורה.

ב. רעיון דומה נוכל למצוא בעניין אחר לגמרי, ובהמשך דברינו נבקש לראות כיצד שני הרעיונות הללו ישלימו האחד את חברו, מתוך עניין המפורש בפרשת נזיר.

נקדים לשאול: על הפסוק "ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לה' עצרת הוא" (וי' כג:לו) הביא רש"י את דברי חז"ל:

עצרת אתכם אצלי כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר, אמר: בני בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם.

יש לשאול, מה יועיל שיתעכבו עימו עוד יום אחד, הרי אז יתחזק הקשר ותהיה הפרידה קשה יותר?!

נציין, ש'עכבו עמי יום אחד' נקרא בדברי חז"ל 'סעודה קטנה'. במסכת סוכה (נה ע"ב) המשילו בזה משל:

למלך בשר ודם שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה, ליום אחרון אמר לאוהבו עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך.³

מסתבר שהעניין הוא הסעודה, והיא המקילה על הפרידה הקשה.

נשוב לפרשת נזיר, ונצרך את כל הדברים שהעלנו.

א. פרשת הנזיר שבתורה, הפרשה שבה אדם מפריש את עצמו לזמן קצוב מדבר שהתורה התירה, יש בה כדי לעורר עניין במשמעותו הרחבה של המצב הזה; האדם מפריש את עצמו מדעתו, ולאחר תקופה חוזר להיות כאחד האדם, שאין לו אלא מה שאסרה תורה בפירוש. נתבונן בעניין במשמעות אחת, הנוגעת דווקא לרגע שבו הוא 'יורד' כביכול ממדרגתו, וחוזר להיות כאחד האדם. כיצד התורה רואה את השפעת הזמן ההוא משם והלאה. מהו מעמדו של 'נזיר בדימוס'.

כאשר מסתיימים ימי נזירותו, הוא מביא את הקורבנות כנדרש, ומגלח את שער ראשו. והתורה מסיימת: "ולקח הפה את הזרע בשלה מן האיל וחלת מצה אחת מן הסל ורקיק מצה אחד ונתן על פפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו. והניף אותם הפה תנופה לפני ה'... ואחר ישתה הנזיר יין" (במ' ו:יט-כ).

על לשון הפסוק "ואחר ישתה הנזיר יין" העירו כמה מפרשים;¹ הרי כבר אינו 'נזיר', ולמה עדיין נקרא כך? צריך היה לכתוב 'ואחר ישתה יין'. מתוך דבריהם נראה הפירוש כך: התואר 'נזיר' ענינו נזר קדושה. על האדם מוטל להתנהג בקדושה ולא להיסחף אחר תאוות העולם. בשביל התכלית הזו אין צורך לפרוש מדבר שהתורה התירתו, אלא ללכת בדרך הזהב, ולהשתמש בהיתר במשקל הנכון. אך כאשר אדם רואה שהוא נסחף יתר על המידה, התורה נתנה לו חבל הצלה; הוא יכול להזיר עצמו מאותו דבר ולפרוש כדי שלא "יטבע". ואכן, במשך אותם הימים צריך הוא לשאוף ליום שאחרי, כאשר יחזור להתנהג בדרך העולם בצורה הנכונה והמאוזנת. ממילא, כאשר שלמו ימי נזרו אין אנו לוקחים ממנו את תוארו ואת מעלתו שרכש בימים אלו, אלא אדרבה, התורה מקווה שימשיך לעמוד במדרגתו הגם שהוא מותר כבר ביין. כל זאת

2 נעתיק את לשונו של ה"שם משמואל" (שבת חוה"מ פסח תרע"ג): "דהנה כתיב ואחר ישתה הנזיר יין, ודקדק כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה למה נקרא עוד 'נזיר' אחר שמותר בכל הדברים, ואמר שמאחר שנתקשר במעלתו שוב אין היין מזיק לו, עכת"ד".

3 רש"י הזכיר את המשל הזה בפרשת קורבנות המועדים (במ' כט: לו).

* הרב דוד צדוק משמש רב המושבים אורה עמינדב ואבן ספיר – ירושלים, מוהל, שוחט, סופר, ומסד"ק.

1 רבי משה אלשיך, תורת משה, תחילת הפרשה (ו:ג). רבי שמואל בורנשטיין מסוכטשוב, שם משמואל, שבת חול המועד פסח תרע"ג.

ואינם תלויים בגדרים וסייגים שהוא קשר עצמו אליהם. הוא בן חורין. הוא שותה יין אך היין אינו גורם לו דרדור.

כעת הוא בא לבית המקדש ומכונן את האירוע הזה. אם ננקוט בלשון המשל שהזכרנו, נאמר, שהוא נפרד מהמקום הזה כדי להישאר קשור בו גם מרחוק. מה עושים כש'קשה' עלי פרידתכם? עורכים שולחן פרידה וקושרים את האהבה שתחדל להיות תלויה במקום ובקירוב פיזי. כביכול, כל אחד מהצדדים לוקח עימו את האהבה לנצח. מניחה כחותם על ליבו.

ה]. בְּאֵתִי לְגַנְי אֶחָתִי כָּלָה אֶרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׁמִי
אֶכְלָתִי יַעֲרִי עִם דְּבַשִּׁי שְׁתִּיתִי יֵינִי עִם חֶלְבֵי אֶכְלוּ
רָעִים שָׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים (שה"ש ה:א).

הפסוק הזה נאמר על היום השמיני מימי המילואים שנאכלו בו "הקנה עם הדבש, את שאינו ראוי עם הראוי" (רש"י, שם). האהבה הגדולה קלקלה את השורה. סעודה המנציחה את האהבה שאינה תלויה בדבר יכולה לדלג על הכללים. גם הנזיר מבשל את חלקו וחלק הכוהנים ביחד.

הבישול ההדדי בלשכה מיוחד לאירוע הזה: החיוב שיישאר בשר נאכל (!) והלחם שמצטרף כאן לשלימות הסעודה (!) הם זרקור רב עוצמה למה שקורה כאן. כאשר בני זוג חוזרים אחרי החתונה, אחרי שבעת ימי המשתה, כל אחד למקום עבודתו, הם אינם נפרדים. להפך; הם כבר מספיק קרובים כדי שלא יצטרכו לשבת האחד עם רעותו כל הזמן בבית אחד. בני ישראל אחרי שמיני עצרת אינם נפרדים מאוהבם. הם לוקחים עימם את האהבה לכל השנה, ולכן דווקא הם יושבים יחדיו בסעודת הפרידה, הוא והם. והנזיר? "וְאַחַר יִשְׁתָּה הַנְּזִיר יֵינִי". הנזיר נשאר נזיר ביחד עם היין. הוא כרת ברית חדשה עם ייעודו, והסתגל בתקופת נזירותו להישיר מבט אליו בלי ליפול. כעת הוא חוזר לחיים מלאים, לעבדה ולשמרה, משוחרר מכבלי תאוותו לנצח.

ג]. בקורבן הנזיר נזכרת 'זרוע בשלה' מאיל השלמים שהנזיר מביא ביום מלאת ימי נזרו. השלמים הללו שונים מהותית משאר קורבנות השלמים המופיעים בהקשרים אחרים. נסקור בקצרה את חידושי הדינים שנאמרו בו:

כל האיל הזה מתבשל בעזרה, בלשכה מיוחדת, יחד עם הזרוע הניתנת לכוהן, מה שלא מצאנו בשום קורבן שלמים אחר.⁴ אחרי הבישול מפרידים את הזרוע הניתנת לכוהנים משאר הבשר הנאכל על ידי הבעלים. במעשה זה יש חידוש גדול: הזרוע אסורה לזרים, ולכן, לפי כללי ההלכה של הבישול, היה הבשר האחר צריך להיאסר באכילה כיוון שהוא בולע איסור.⁵ כלומר, התורה רואה בבישול הזה חשיבות רבה כל כך שלמענו כדאי להתיר איסור. ויש להסביר, מהי החשיבות הגדולה בבישול המיוחד הזה?

השלמים הללו, שלמי נזיר, מצריכים הבאה ביחד עם לחם. ושוב, גם זאת לא מצאנו בסתם שלמים אחרים.⁶ יוצאים מן הכלל שניים: שלמי תודה ושלמי המילואים.⁷ מהו, אם כן, המכנה המשותף לשלושת זבחי השלמים הללו, או לפחות לשניים מהם, שבהם הצריכה התורה הבאת לחם, ומה הטעם לכך?⁸

ד]. כבר הראינו לעיל שתקופת הנזירות מסתיימת בשלב זה ע"י שהכוהן לוקח את הזרוע הבשלה ולחם אחד מכל מין, נותנם על כפי הנזיר ומניפם יחד עם החזה והשוק. אז מותר לנזיר לשתות יין. נמצא לומר, שסיום המעשה באופן זה הוא סמלי מאוד, ויש בו כדי לגלות את מהותו, בבחינת 'סוף מעשה במחשבה תחילה'.

דין ייחודי נוסף מצאנו בשלמים אלו. בכל קורבן שלמים אם נטמא הבשר והחלב קיים (כלומר, שלא נטמא), הכוהן זורק את הדם, ואילו בשלמי נזיר צריך שיהיה כזית מהבשר קיים ועומד בטהרה בשעת הזריקה, ואם לא – הכוהן אינו זורק את הדם.⁹ רש"י כתב¹⁰ שטעם הדבר הוא משום שהם נועדו לאכילה. כלומר, הקורבן הזה מתייחד בחשיבות אכילתו יותר מקורבנות אחרים, ולכן נזכר בתורה גם הבישול של הבשר המיועד לאכילה.

הכוונה בכל זה היא שהתורה העלתה את סיום תקופת הנזירות למקום של ההתחלה. אחרית שהיא ראשית. עתה, כאמור, הנזיר מתייצב על דרגתו כאיש מעלה שאינו צריך להזיר עצמו כדי שלא ייסחף אחרי תאוות העולם. אדרבה, מעלתו ושליטתו עצמיים

הדף השבועי מופץ בסיוע קרן הנשיא לתורה ולמדע, ומופיע גם באתר המידע של אוניברסיטת בר-אילן בכתובת:
<http://www1.biu.ac.il/parasha2>
כתובת דוא"ל של הדף: dafshv@mail.biu.ac.il
ניתן לפנות לכתובת זו ולקבל את הדף מדי שבוע בדוא"ל.

f הדף השבועי - אוניברסיטת בר אילן
יש לשמור על קדושת העלון

עורך: ד"ר צבי שמעון
עורכת לשון: רחל הכהן שיף

4 במ' ו:יח-יט ורש"י; משניות נזיר מה, ב; מידות ב, ה; רמב"ם נזירות ח, ג.
5 חולין צח ע"ב.
6 ו:טו.
7 ויקרא ז:יב-יג. שמות כט:ב.
8 לשלמי תודה לא ניכנס כאן, למרות שיש בהחלט מקום לצרף גם אותם למהלך שיתבאר לפנינו.
9 פסחים עט ע"א.
10 שם ד"ה שלמי.